

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tezlerinin Sistematik İncelemesi: Bir İçerik Analizi Çalışması¹

Nihan ÇAĞLAR KARACA², Feyzi ULUĞ³

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de 2000-2023 yılları arasında eğitim bilimleri alanında yayımlanan psikolojik sermaye çalışmalarını, belirlenen ölçütlere göre inceleyerek ne tür bir eğilim gösterdiğini belirlemektir. Araştırma nitel bir çalışma olup betimsel içerik analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamında belirlenen ölçütlere göre 24 doktora düzeyi tez çalışması incelenmiştir. Her bir çalışma için araştırmacı tarafından geliştirilen kodlama formu oluşturulmuş ve bu forma göre veriler yüzde ve frekans gibi betimsel istatistik teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre; yapılan çalışmaların 2019-2023 yılları arasında yoğunlaştığı (n=15), araştırma yöntemi olarak nicel yöntem tercih edildiği (n=16), araştırma sonucu olarak psikolojik sermayenin aracılık etkisinin çoğunlukla incelendiği (n=13) bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre psikolojik sermaye doktora tez çalışmalarının daha çok nicel yöntem ile ilişkisel tarama modeline göre hazırlandığı, veri toplama yöntemine ilişkin olarak büyük çoğunlukla anket kullanıldığı, demografik değişkenler olarak cinsiyet değişkeninin en çok kullanıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmanın psikolojik sermaye konusunda alanda mevcut eğilimin nasıl olduğunu göstermesi açısından gelecek araştırmalara rehberlik edileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Psikolojik Sermaye, Pozitif Psikoloji, İçerik Analizi

Systematic Review of Doctoral Theses on Psychological Capital: A Content Analysis Study

Abstract

The aim of this research is to examine the psychological capital studies published in the field of educational sciences in Turkey between 2000 and 2023 according to the determined criteria and to determine what kind of trend they show. The research is a qualitative study and descriptive content analysis was conducted. 24 doctoral level thesis studies were examined according to the criteria determined within the scope of the research. A coding form developed by the researcher was created for each study, and the data were analyzed according to this form using descriptive statistical techniques such as percentage and frequency. According to the findings of the research, It was found that the studies were concentrated between 2019-2023 (n=15) and the quantitative method was preferred as the research method (n=16). According to the results obtained from the research, it is revealed that psychological capital doctoral thesis studies are mostly prepared according to the quantitative method and the relational screening model, and surveys are mostly used as the data collection method. It is thought that this research will guide future research in terms of showing the current trend in the field regarding psychological capital.

Keywords: Psychological Capital, Positive Psychology, Content Analysis

Gönderim Tarihi (Received): 29.01.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 09.03.2024

¹ Bu çalışma Etik Kurul İzin Belgesini gerektirmemektedir.

² MEB, nihancaglarr@gmail.com, ORCID No [0000-0001-7064-6155]

³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, feyzulug@gmail.com, ORCID No [0000-0002-4159-6440]

Giriş

İkinci dünya savaşı ile birlikte savaşın insanlar üzerindeki negatif etkisi, 1950’li yıllardan sonra insanın içsel güdülerini, sağlığını vurgulayan pozitif psikolojiye doğru eğilim göstermiştir (Seligman & Csikszentmihalyi, 2000). Örgütlerde pozitif psikolojiye yönelik çeşitli yaklaşımlar ortaya çıkmıştır (Bouckennooghe, Zafar & Raja, 2015). Bu yaklaşımların en temel kaynağı, son yıllarda, psikolojik sermaye kavramı olarak ortaya çıkmaktadır (Luthans & Youssef, 2007). Psikolojik sermaye kavramı bireyin kişilik özelliğinden etkilense de farklı olarak, psikolojik güç durumunu ifade etmektedir (Han & Garg, 2018). Olumlu örgütsel davranışları etkileyen ve diğer örgütsel kaynakların gelişiminde olumlu katkı sağlayan bir güç kaynağıdır (Luthans, Avey, Avolio, Norman & Combs, 2006).

Psikolojik Sermaye

Psikolojik sermaye kavramı içsel bir örgütsel kavramdır ve dört olumlu bileşeni içeren psikolojik kaynak durumu olarak kavramsallaştırılabilir (Luthans & Youssef, 2007). Bunlar; öz yeterlik, dayanıklılık, umut ve iyimserliktir. Bu pozitif içsel kaynaklar yalnızca insanın gelişmesi ve büyümesi için değil aynı zamanda sorunlarla ve engellerle baş edebilmesine yardımcı olan psikolojik kaynaklardır (Zhu, Sang, Chen & Liu, 2022). Dolayısıyla psikolojik sermaye geliştirilen ölçülebilir duruma bağlı pratik müdahalelerde değişebilen bir kavramdır (Mohanty & Kolhe, 2016).

Psikolojik sermaye yapısının ilk bileşeni olan öz yeterlik kavramı, bireyin sonuçları kontrol etmede ve zorlu yaşam koşullarının üstesinden gelmede kendine güven duyarak yeteneklerine inanması anlamına gelmektedir (Luthans, Youssef & Avolio, 2007). Öz yeterlilik kavramını Bandura, (1997) sözel ikna, temsili deneyimler, fizyolojik durumlar ve performans başarı modelleri olarak dört ana bilgi kaynağı olarak tanımlamaktadır (Bandura, 1990).Yüksek başarı gösteren örgütlere bakıldığında, çalışanların hedeflere ulaşmak için gereken motivasyonu gösterdiği ve kaynakları kullanma yeteneğine güvenme eğilimde olduğu görülmektedir (Stajkovic & Luthans, 1998).

Psikolojik sermaye bileşenlerinin ikinci kaynağı ise umuttur. Umutlu örgütler “ortak amaca yönelik enerji ve örgütsel hedeflerine ulaşmasını sağlayacak yolların mevcut olduğuna dair inanç” sergileme eğilimindedir (McKenny, Short & Payne, 2013). Umut hem irade gücüyle başka bir deyişle örgütsel amaçları takip etme kararlılığı ile hem de yolla diğer bir ifade ile engeller amaçları engellediğinde alternatif yollar oluşturma yeteneği ile doğrudan ilgilidir (Luthans & Youssef Morgan, 2017, s. 342). Umut kavramı “karşılıklı olarak elde edilen başarılı olma duygusuna dayanan bilişsel iki kavrama atıfta bulunur: hedefe yönelik amaç ve amaçlara gidilen yolların planlanması (Snyder, Irving & Anderson, 1991, s. 567).

Dayanıklılık bileşeni ise “bireylerin önemli değişim, zorluk veya risk karşısında başarılı bir şekilde başa çıkma kapasitesi” anlamına gelmektedir (Luthans, 2002, s. 702). Dirençli bireyler örgütlerde, yaratıcı sonuçlar elde etmekte ve hedefe ulaşmada yüksek çaba göstererek olumsuz durumlarda çabuk toparlanmaktadır (Wang, Bu, Li, Song & Li, 2021). Sebat göstergesi olan dayanıklılık, insanların zorluklara nasıl uyum sağlayabileceğini ifade etmektedir. Dayanıklılığı yüksek olan kişiler, yaşamın zor aşamalarının üstesinden gelmeyi başarmak için çabalarına devam edebilir, hoş olmayan ve stresli durum ve olaylar karşısında başa çıkabilirler (Gordani & Sadeghzadeh, 2023).

İyimserlik kavramı örgütlerde bireyin şimdi ve geleceğe dair başarı beklentisine ilişkin olumlu bir ön görüşünün olması ile ilişkilidir (Luthans & Youssef, 2007). İyimserlik bileşeninin kökeninde, olumlu olayları kalıcı ve kişisel faktörlerle ilişkilendirilmesine, olumsuz olayları ise dışsal, geçici ve spesifik faktörlere bağlamasına yardımcı olan bir özellik olduğu görülmektedir (Luthans, Avolio, Avey & Norman, 2007). İyimser bireyler, gelecekteki bir olayın başarılı sonuçları konusunda umutlu ve kendinden emindirler (Luthans, 2015).

Psikolojik sermaye kavramı dünyada 2000’li yıllardan itibaren literatürde yerini almaya başlamış pandemi dönemi itibariyle de bilimsel çalışmalarda hız kazanmıştır (Delhey vd., 2023). Bu bağlamda çalışma, ülkemizde özellikle eğitim alanında psikolojik sermaye çalışmaları konusunda hazırlanan doktora tezlerinin inceleyerek mevcut durumun ortaya konulmasında katkı sunacaktır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın temel amacı, 2000-2023 yılları arasında Türkiye’de eğitim bağlamında hazırlanan psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarını belirli ölçütlere göre incelemektir. Araştırma kapsamında aşağıda belirlenen sorulara cevap aranacaktır:

1. Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının kabul yıllarına ilişkin dağılımları nasıldır?
2. Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının araştırma yöntemi ve deseni nedir?
3. Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının örnekleme belirleme yöntemine ilişkin dağılımları nasıldır?
4. Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının veri toplama araçları nedir?
5. Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının veri analiz yöntemi nedir?
6. Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının sonuçlarına ilişkin dağılım nasıldır?

Araştırmanın psikolojik sermaye konusuna ilişkin bütüncül bir sentez yaparak araştırmacılara mevcut eğilimler konusunda fikir vermesi açısından önem taşımaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma nitel bir çalışma olup durum deseni kullanılmıştır. Durum deseni, güncel bağlam ya da durumun sınırlı bir perspektif ile çoklu bilgi kaynakları kullanarak kendi doğası içinde betimlemesini yapan metodolojik bir nitel araştırma desenidir (Creswell, 2007, s. 73-81). Bu çalışmada “bilimin doğası” içinde hazırlanan doktora tezlerinin belirli değişkenlere göre zaman sınırlandırması yaparak incelendiğinden, durum deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamına dâhil edilecek doktora tez çalışmalarını belirlemek için YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “psikolojik sermaye” konusu yazılarak arama yapılmıştır. Araştırmada amaçlı ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak, konu filtrelemesi olarak” doktora” eğitim öğretim” seçilmiş izin durumu da “izinli” olarak detaylı arama yapılmıştır. Ulaşılan 24 doktora tez çalışması araştırmaya dâhil edilmiştir. Örneklem grubu oluşturulurken Excel programında veriler başlık, özet bilgiler, yayım yılına göre havuz oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya dâhil edilecek çalışmalar belirlemek için YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında, alan taraması, detaylı olarak yapılmıştır. Tarama sürecine uygun olarak “pozitif psikolojik sermaye” ve “psikolojik sermaye” konu alanına yazılarak çalışmanın amacına uygun olarak aşağıda belirtilen ölçütler alınmıştır:

- Tam metin okunmasına izin verilen çalışmalar
- “Doktora” ve “eğitim öğretim” konu filtrelemesi gerçekleştirilen çalışmalar
- 2000- 2023 yılları arasında gerçekleşmiş olan çalışmalar
- 01.01.2024 tarihine kadar YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanına yüklenen çalışmalar.

Verilerin Analizi

Araştırmanın analizi nitel analiz tekniklerinden olan içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizi çalışmaları insan davranışlarının dolaylı olarak incelemelerini her türlü doküman aracılığı ile sağlayabilen bir tekniktir (Fraenkel, Jack R. & Wallen, 2023, s. 432). Araştırma kapsamına dahil edilen doktora tez çalışmaları analiz etmek için içerik analizi kodlama formu oluşturulmuştur. Analiz formunda yer alan temalar, farklı konu alanlarında araştırma eğilimlerinin belirlenmesini içeren araştırmalar incelenerek, yayım yılı, yöntem, desen, örneklem türü, veri toplama aracı ve veri analiz teknikleri olarak belirlenmiştir (Aşıroğlu, 2020; Direkçi, Akbulut & Şimşek, 2020; Ertürk & Koşar, 2023; Kaya, 2019; Kozikoglu & Senemoglu, 2015; Özkal, 2020). Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin olarak; kodlamalar üç farklı kodlayıcı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır.

Bulgular

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Kabul Yıllarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “*Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının kabul yılları nedir?*” sorusuna cevap aranarak bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Kabul Yıllarına İlişkin Dağılımı

Değişken	Frekans (n)	Yüzde (%)
2023-2019	15	60
2018-2014	9	36
2013-2000	1	4
Toplam	24	100

Tablo 1 incelendiğinde doktora tezlerinin kabul yıllarının 2023-2019 yılları arasında yoğunlaştığı (n=15, %60) görülmektedir. Ayrıca 2013-2000 yılları arasında sadece 2013 yılında bir doktora tezi yayınlanmış ve çalışma kapsamına dahil edilen 2012-2000 yılları arasında doktora tez çalışmalarının yapılmadığı görülmektedir.

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Yöntem ve Desenine İlişkin Bulgular

Araştırmada alt problemlerden biri olan “*Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının araştırma yöntemi nedir?*” sorusuna cevap aranmış ve bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Yöntem ve Desenine İlişkin Dağılımı

Kategoriler	Frekans (n)	Yüzde (%)
Nitel	0	0
Nicel		
İlişkisel Tarama Deseni	13	42
Betimsel Tarama Deseni	3	10
Toplam	16	62
Karma		
Olgubilim (fenomonoloji)	2	7
Deneysel Araştırma	1	3
Durum Çalışması	1	3
Nedensel Model	1	3
Korelasyonel Model	1	3
İlişkisel Tarama	6	19
Bilgi yok	3	10
Toplam	8	38
Toplam	24	100

Tablo 2’deki dağılımlara bakıldığında psikolojik sermaye konusunda eğitim bağlamında hazırlanan tezlerin büyük çoğunluğunun nicel araştırma yöntemini kullandığı (n=16, %62), bu bulguyu karma tez çalışmaların takip ettiği (n=8, %38) ve nitel araştırma ile yazılan doktora tezlerinin olmadığı görülmektedir. Nicel araştırma yöntemini tercih eden 16 doktora tezi çalışmasının desenine ilişkin dağılımlar incelendiğinde ilişkisel tarama deseninin büyük çoğunlukta tercih edildiği görülmektedir (n=13). Bir diğer nicel araştırma deseni ise betimsel tarama deseni olarak yer aldığı araştırmanın alt amacına ilişkin bir diğer bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır (n=3). Karma yöntemle hazırlanan doktora tez çalışmalarına bakıldığında, genellikle ilişkisel tarama deseni olan olgu bilim (Fenomenoloji) tercih edildiği gözlemlenmektedir. Karma yöntem tercih edilen doktora çalışmalarının bir kısmında (n=3) araştırmanın desenine ilişkin bilgiye rastlanmamıştır. Ayrıca deneysel araştırma (n=1), durum çalışması (n=1), nedensel model (n=1), korelasyonel model (n=1) desenlerine ilişkin çalışmalar yer almaktadır.

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Örneklem Belirleme Yöntemine İlişkin Bulgular

Araştırmada alt problemlerden biri olan “*Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının örneklem belirleme yöntemi nedir?*” sorusuna cevap aranarak sonuçlar Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Örneklem Belirleme Yöntemine İlişkin Dağılımı

Kategoriler	Frekans (n)	Yüzde (%)
Maksimum çeşitlilik	4	17
Kolay Ulaşılabilir	5	21
Tabakalı Örneklem (Çok aşamalı)	5	21
Basit Seçkisiz	10	41
Toplam	24	100

Tablo 3 incelendiğinde psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının örneklem belirleme yöntemine ilişkin olarak sırasıyla basit seçkisiz örneklem (n=10, %41), kolay ulaşılabilir örneklem (n=5, %21), tabakalı örneklem türü (n=5, %21) ve maksimum çeşitlilik örneklem (n=4, %17) türlerinin kullanıldığı görülmektedir.

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Veri Toplama Araçlarına İlişkin Bulgular

Araştırmada alt problemlerden biri olan “*Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının veri toplama araçları nedir?*” sorusuna cevap aranarak sonuçlar Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Veri Toplama Araçlarına İlişkin Dağılımları

Kategori	Frekans (n)	Yüzde (%)
Anket	24	78
Görüşme Formu	6	19
Odak Grup	1	3
Toplam	31	100

Araştırmanın alt amacına uygun olarak Tablo 4’teki dağılımlara bakıldığında psikolojik sermaye konusunda yazılan doktora tez çalışmalarının veri toplama aracının büyük çoğunlukla anket olduğu (n=24, %78) görülmektedir. Bunları görüşme (n=6, %19) ve odak grup (n=1, %3) kategorileri izlemektedir. Veri toplama aracı olarak incelenen doktora tezlerinde başka veri toplama aracına rastlanılmamıştır.

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Veri Analiz Yöntemine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında belirlenen alt problem olan “*Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının veri analiz yöntemi nedir?*” sorusuna ilişkin olarak bulgular Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Veri Analiz Yöntemine İlişkin Dağılım

Kategori	Frekans (n)	Yüzde (%)
Betimsel İstatistik	24	20
t-Testi	20	17
Korelasyon	15	13
Regresyon	17	14
ANOVA	20	17
Nanparametrik Testler	2	2
Bootstrapping	3	2
SOBEL	2	2

Yapısal Eşitlik Modellemesi	16	13
Toplam	119	100

Araştırmanın alt amacına ilişkin dağılım olan Tablo 5 incelendiğinde araştırma kapsamında incelenen doktora tezlerinin veri analiz yöntemlerine ilişkin olarak tüm çalışmalarda betimsel istatistik (n=24, %20) analiz yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Betimsel istatistik yöntemini sırasıyla t-testi (n=20, %17), tek yönlü varyans analizi olan ANOVA (n=20, %17), yapısal eşitlik modellemesi (n=16,%13), regresyon (n=17, %14), korelasyon (n=15, %13), bootstrapping (n=3,%2),SOBEL (n=2, %2) takip etmektedir.

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Sonuçlarının Dağılımlarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın son alt amacına ilişkin olarak “*Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının sonuçlarına ilişkin dağılım nasıldır?*” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu bağlamda araştırmaya kapsamına dahil olan doktora tezlerinin demografik değişkenlere göre sonuçları, psikolojik sermaye konusunun ilişkilendirildiği konu alanları ve aracılık etkisine ilişkin dağılımlar incelenmiştir. Tablo 6’da demografik değişkenler ve sonuçlara ilişkin dağılımlar yer almaktadır.

Tablo 6
Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının Demografik Değişkenleri ve Sonuçlarına İlişkin Dağılımları

Kategori	Anlamlı Fark Var Frekans (n)	Anlamlı Fark Yok Frekans (n)	Bilgi Yok Frekans (n)
Cinsiyet	7	10	7
Branş	2	6	16
Mesleki Kıdem	8	5	11
Yaş	6	1	17
Okul Türü	1	6	17
Eğitim Durumu	2	7	15
Medeni Durum	5	1	18
Kurumda Çalışma Süresi	1	2	21
Özel-Devlet	2	0	22

Tablo 6 incelendiğinde psikolojik sermaye konulu doktora tezlerinin en çok cinsiyet değişkeninin incelendiği (n=17), bunları sırasıyla mesleki kıdem (n=13), eğitim durumu (n=9), branş (n=8), yaş (n=7), okul türü (n=7), medeni durum (n=6), kurumdaki çalışma süresi (n=3), kamu-özel (n=2) olduğu gözlemlenmektedir. Demografik değişkenlerin psikolojik sermaye ile ilgili anlamlılık bulgularına bakıldığında ise psikolojik sermaye ile mesleki kıdem (n=8) arasında en çok anlamlı fark olduğu, bu değişkeni sırasıyla cinsiyet (n=7), yaş (n=6), medeni durum (n=5), branş (n=2), eğitim durumu (n=2), kurumda çalışma süresi (n=2) ve özel-devlet okulu (n=2) olduğu görülmektedir. ‘Psikolojik sermaye’ konu alanının aracılık sonuçlarına ilişkin dağılımlar incelendiğinde ise Araştırmaya dahil olan doktora tezlerinin neredeyse yarısında (n=13) aracılık test edilmiş ve bu çalışmaların çok büyük çoğunluğunda (n=12) tam ya da kısmi aracılık ettiği görülmektedir. Alt probleme ilişkin olarak araştırma kapsamındaki tezler incelendiğinde tüm araştırmalarda (n=24) psikolojik sermaye düzeyleri yüksek düzeyde bulunmuştur. Araştırma kapsamında psikolojik sermaye konu alanının hangi konularla ilişkilendirildiğine ilişkin dağılım Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7

Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tez Çalışmalarının İlişkilendirildiği Konu Alanları ve Sonuçlarına İlişkin Dağılımları

Tema	Kategori	Anlamlı İlişki	
		Var Frekans (n)	Yok Frekans (n)
Örgütsel Davranış	Bağlılık	2	0
	Destek	2	0
	Sinizm	1	0
	Politik Davranış	1	0
	Lider Üye Etkileşimi	1	0
Mesleki	İyi Oluş	1	0
	Yabancılaşma	1	0
	Bağlılık	1	0
	Doyum	4	0
	Bütünleşme	2	0
	Sosyalleşme	2	0
	Kapılma	1	0
Liderlik	Otantik	2	0
	Girişimci	1	0
	Toksik	1	0
	Sosyal Temelli	1	0
	Paylaşılan	1	0
	Etik	1	0
Kişisel Özellikler	Öz Yetkinlik	1	0
	Ahlaki Cesaret	1	0
	Atılganlık	1	0
	Girişimcilik	1	0
	Güven	1	0
	Kaygı	0	1
	İletişimde İsteklilik	1	0
	Tutum	1	1
	İlişkide Yatkinlik	1	0
	Başarı	2	0
Başa Çıkma	1	0	
Okul Etkililiği		3	0

Tablo 7 incelendiğinde araştırma kapsamına dahil olan tez çalışmalarının ilişkilendirildiği temalara bakıldığında örgütsel davranış konuları (n=8), mesleki konu alanı (n=14), Liderlik (n=7), kişisel özellikler (n=13), okul etkililiği (n=3) olduğu görülmektedir. Psikolojik sermaye ile anlamlı ilişki olma durumuna bakıldığında konu alanlarının neredeyse tamamının anlamlı ilişki (n=41) olduğu görülmektedir. Aynı doktora çalışmasında kaygı ve tutumun psikolojik sermaye konu alanı ile ilişkisinde anlamlı ilişki bulunmadığı görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında incelenen doktora tez çalışmalarının araştırmanın alt amaçları olan tezlerin kabul yılları, yöntem ve desenleri, örneklem belirleme yöntemleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve tez çalışmalarının sonuçları betimsel içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Sonuçlar literatürdeki benzer sonuçlar ile tartışılarak raporlanmıştır. Araştırma kapsamına, eğitim alanında 2000-2023 yıllarını kapsayan Türkiye’de yayımlanan YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında 24 izinli doktora tez çalışması dahil edilmiştir.

Araştırmanın ilk alt amacı olan “Psikolojik sermaye konulu doktora tezlerinin kabul yılları nedir?” sorusuna ilişkin sonuçlara bakıldığında en çok 2023 -2019 yılları arasında tez yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni olarak COVID 19 pandemisi sonrasında dünyada ve ülkemizde pozitif

psikolojiye karşı olan ilginin artması ile paralellik gösterdiği söylenebilir (Fernández-Valera, 2023; Goswami & Goswami, 2023; Li, Che Hassan & Saharuddin, 2023; Ocak & Yetim, 2021; Özkan, Omay & Akyüz, 2019; Song & Song, 2024; Yuan vd., 2023). Alt probleme ilişkin ortaya çıkan bir diğer anlamlı sonuç, 2000-2012 yılları arasında doktora tez çalışmasının eğitim alanında hazırlanmamış olmasıdır. Bu dikkate değer bir sonuç olarak görülmekle birlikte benzer sonuç, alan sınırlaması yapmaksızın psikolojik sermaye içerik analizi çalışması yapan Korkmaz ve Çelik (2021) ile Erkmen ve Esen (2012)'in çalışmalarında da görülmektedir.

Araştırmanın bir diğer alt problemi “Psikolojik sermaye konulu doktora tezlerinin araştırma yöntem ve desenlerine ilişkin dağılımları nasıldır?” sorusuna ilişkin olarak incelenen tez çalışmalarının büyük çoğunlukla nicel yöntem olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Farklı konu alanlarında doktora tezlerini inceleyen çalışmalarda, doktora tezlerinin çoğunlukla nicel araştırma desenlerini tercih ettiği görülmüştür çalışmanın sonucunu desteklemektedir (Aşıroğlu, 2020; Direkçi vd., 2020; Ertürk & Koşar, 2023; Kaya, 2019; Omay & Özkan, 2019; Özkal, 2020). Alan yazında eğitim bilimleri bağlamında hazırlanan tezlerde çoğunlukla nicel yöntem kullanıldığı sonucuna varılan araştırmalar bulunmaktadır (Tavşancıl vd., 2010). Karma yöntemi kullanan tezlerin büyük çoğunluğunda ilişkisel tarama ve olgu bilim (Fenomonoloji) desenlerinin birlikte kullanıldığı sonucu ortaya çıkarken, incelenen tezlerin bir kısmında yöntem bölümünde karma yönteme ilişkin bilgi yer almaması dikkat çekici bir sonuçtur. Nitel araştırmalar nicel araştırmalara göre, verilerin toplanması ve çözümlenmesi açısından oldukça zaman ve çaba aldığından, araştırmacılar tarafından nicel çalışmaların çoğunlukla tercih edildiği söylenebilir. Konu bağlamında değerlendirildiğinde ise psikolojik sermaye konusunda nitel çalışmaya rastlanılmaması kavramın son yıllarda gelişmeye başlaması ve uluslararası literatürde, psikolojik sermaye ölçeği kazandıran Luthans ve arkadaşlarının çalışmaları etrafında şekillenmesi olarak açıklanabilir (Çizel & Aşkun, 2023). Psikolojik sermaye alanında derinlemesine incelemeler yapılabilmesi için daha çok karma ve nitel araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırma kapsamında “Psikolojik sermaye konulu doktora tezlerinin örneklem belirleme yöntemleri nedir?” sorusuna yanıt olarak, hazırlanan doktora tezlerinde büyük çoğunlukla basit seçkisiz örnekleme türü tercih edildiği görülmektedir. Bu durum, tezlerin evreni temsil etme gücünün oldukça iyi olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz, Demirel & Çakmak, 2020, s. 426). Koşar (2018) ile Sezgin ve Sönmez (2018) yapmış oldukları içerik analizi çalışmalarında benzer sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu örnekleme belirleme yöntemini, tabakalama ve kolay ulaşılabilir örnekleme türü takip etmektedir. En az ise maksimum çeşitlilik örnekleme türünün tezlerde tercih edildiği görülmektedir. Büyüköztürk ve diğerlerine (2020, s.427) göre örnekleme türünün seçilmesinde en temel özellikler evrende temsil edilebilirlik ve örnekleme birimine eşit seçilme olasılığıdır. Bu anlamda değerlendirildiğinde tezlerin örneklemlerinin evrende temsil edilebilmesinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Araştırmada “psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının veri toplama araçları” alt amacına uygun olarak tezler incelenmiş ve veri toplama aracı olarak büyük çoğunlukla anket kullanıldığı görülmektedir. Bu durum araştırma yöntem ve deseni olarak çoğunlukla nicel araştırma tercih edilmesi ile tutarlılık sergilemektedir. Karma desen tercih edilen tezlerde, görüşme tekniği genellikle yaygın bir veri toplama yöntemi olarak kullanılmakta; özellikle odak grup görüşmeleri de öne çıkmaktadır. Benzer çalışmalara (Aşıroğlu, 2020; Ertürk & Koşar, 2023; Karadağ, 2010; Koşar, 2018; Kozikoglu & Senemoglu, 2015; Sezgin & Sönmez, 2018; Tavşancıl vd., 2010) bakıldığında ise anket çalışmalarının çoğunlukla kullanıldığı görülmektedir. Bu durumu Barton (2006, ss. 6–7)), eğitim bilimi alanındaki öğrenci çalışmalarının araştırma yöntemlerinde, araştırmacıların genellikle en bilindik ölçekleri tercih etmelerini ve bu tercihin, sonuçlar açısından risk taşıyabileceğini eleştirmektedir. Psikolojik sermaye alanında uluslararası literatür incelendiğinde, benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu durumun nedeni olarak, alana ölçek kazandıran ve konuyu kavramsal olarak öne çıkaran temel araştırmacılar olan Luthans ve ekibinin belirleyici rolü vurgulanabilir (Fernández-Valera, 2023; Goswami & Goswami, 2023; Li vd., 2023; Ocak & Yetim, 2021; Song & Song, 2024; Yuan vd., 2023). Kuramsal olarak veri toplama araçları açısından ölçek çalışması kullanılan psikolojik sermayenin, alt boyutları olan iyimserlik, öz yeterlilik, umut ve dayanıklılıkların ölçümlerinin ilişkin olarak Türk kültürüne uygun olarak kavramı ve boyutlarının yeniden değerlendirilerek, Türkiye’ye özgü ölçek geliştirilmesi önemli olacağı düşünülmektedir.

Böylelikle psikolojik sermaye belirlemeye ilişkin algılar daha doğru tespit edilebilir ve gelecekteki araştırmacılar için nitel yönelimlerin tercih edilmesinin önü açılacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın diğer bir alt amacı olan psikolojik sermaye konulu tezlerde hangi veri analiz yöntemlerinin kullanıldığını belirlemeye ilişkin olarak, incelenen doktora tezlerinde betimsel istatistik, ilişkisiz/bağımsız t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), regresyon, korelasyon, yapısal eşitlik modellemesi, Bootstrapping, SOBEL ve parametrik olmayan testlerin kullanıldığı görülmektedir. Bootstrap metodu var olan örneklem üzerinden daha büyük örneklem seti üreterek aracılık etkisinde ve regresyon analizlerinde kullanılan bir yöntemdir (Takma & Atıl, 2006; Yılmaz & İlhan Dalbudak, 2018). SOBEL testi ise aracılık testi incelemesinde bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki ilişkinin düştüğünde kullanılan bir yöntemdir (Yılmaz & İlhan Dalbudak, 2018). Araştırmaların nicel yöntem kullanılmış olması nicel veri analiz yöntemlerinin çoğunlukta olması ile tutarlıdır. Nicel araştırma ağırlıklı olan çalışmaları inceleyen araştırmalarda (Aşıroğlu, 2020; Erkmén & Esén, 2012; Ertürk & Koşar, 2023; Karadağ, 2010; Koşar, 2018; Kozikoğlu & Senemoğlu, 2015; Özkal, 2020; Özkan vd., 2019; Sever, 2021) benzer sonuçlar içerdiği görülmekle birlikte SOBEL ve Bootstrap yöntemi ile ilgili veri yer almamaktadır. Bootstrap yönteminin normallik varsayımından etkilenmemesi ve veri analizlerinin güvenilirliğinden şüphe edildiğinde yüksek güvenilirlik vermesi açısından tercih edildiği söylenebilir (Takma & Atıl, 2006).

Araştırmanın son alt problemi kapsamında “Psikolojik sermaye konulu doktora tez çalışmalarının sonuçlarına ilişkin dağılım nasıldır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bulgular değerlendirildiğinde; araştırma kapsamında incelenen tüm doktora tez çalışmalarında örneklem grubunun psikolojik sermaye düzeyi yüksek çıkmıştır. Bu sonuç alan yazındaki çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Akman, 2016; Altınkurt, Ertürk & Yılmaz, 2015; Atış, 2020; Bahadır & Kahveci, 2020; Büyükgöze & Kavak, 2017; Chen, Zeng, Chang & Cheung, 2019; Çakmak & Arabacı, 2017; Çetin & Tanoba, 2020; Efiltili & Çoklar, 2019; Erol, 2019; Eser, 2018; Fu, 2014; Gören & Özdemir, 2016; Hite, 2015; Kelekçi & Yılmaz, 2015; Keser & Kocabaş, 2014; Singh & Singh Pratibha, 2021; Şahin, 2020; Zewude & Hercz, 2021). Bu sonucu Yıldırım (2020), sosyal psikolojideki ‘temel yükleme hatası’ olarak değerlendirilebileceğini söylemektedir. Buna göre kişi olduğunu değil benlik bilincini koruma içgüdüğü ile ideal benliğine göre farklı davranabilmektedir. Araştırmanın kapsamı ve verilerin sınırlandırıldığı varsayımı göz önüne alındığında, yurt içi ve yurt dışı literatüre bakıldığında, psikolojik sermaye düzeylerinin yüksek ve çok yüksek olmasının bu durumun gerekçesi olarak açıklanabileceği düşünülmektedir. Araştırma kapsamındaki alt amaçta bir diğer önemli sonuç; demografik değişkenlere göre psikolojik sermaye konusunda en fazla cinsiyet değişkeninin incelenmesi ve bu değişken ile psikolojik sermaye arasında genellikle anlamlı bir fark bulunmamasıdır. Psikolojik sermaye konusunda cinsiyet değişkeni ile ilgili benzer çalışmalarda anlamlı fark bulunmayan sonuçlara literatürde sıkça rastlanmaktadır. (Altınkurt vd., 2015; Atış, 2020; Büyükgöze & Kavak, 2017; Erkmén & Esén, 2012; Kaya, Balay & Demirci, 2014; Tösten, Arslantaş & Şahin, 2019). Cinsiyet değişkeni sonuçlarına bakıldığında anlamlı fark bulunan çalışmalarda erkeklerin psikolojik sermaye düzeyleri yüksek çıktığı sonucu görülmektedir. Uluslar arası alan yazında benzer sonuçları elde eden çalışmalar mevcuttur (Gupta, 2016; Norman, Avey, Nimnicht & Pigeon, 2010). Mesleki kıdem ve yaş değişkeni incelendiğinde mesleki kıdem ve yaş arttıkça psikolojik sermaye düzeyinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum psikolojik sermayenin alt boyutları ile ilişkili olarak kıdemi ve yaşı artan kişilerin dayanıklılık, öz yeterlilik umut ve iyimserlik gibi bakış açılarının geliştiği olarak açıklanabilmektedir. Öte yandan demografik değişkenlerin psikolojik sermaye ile ilişkisi daha derinlemesine araştırılmalıdır. Bu bağlamda, alt boyutların daha detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Bu yaklaşımla, psikolojide “temel yükleme hatası” olarak adlandırılan var olanın değil ideal olanın belirtilmesiyle ilgili şüpheler ortadan kaldırılarak araştırmaların geçerliliği artırılabilir.

Bu çalışma alan yazına katkı sunmasının yanı sıra, zaman, ulaşılabilirlik ve maliyet açısından Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan eğitim konu alanını içeren doktora tezlerini incelemesi ile sınırlıdır. Ayrıca bu araştırmanın, gelecek çalışmalar için psikolojik sermaye konusunda bir rehber niteliği taşıyarak, alanın eğilimlerine ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akman, Y. (2016). Öğretmenlerin psikolojik sermaye algılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 268–277.
- Altınkurt, Y., Ertürk, A. ve Yılmaz, İ. (2015). Öğretmenlerin psikolojik sermayeleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Journal of Teacher Education and Educators*, 4(2), 166–187.
- Aşıroğlu, S. (2020). Eğitim programları ve öğretimde karma yöntemlere dayalı doktora tezlerinin incelenmesi. *AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 354–367.
- Atış, D. (2020). *Okul etkililiği ve pozitif psikolojik sermaye ilişkilerine ilişkin öğretmen görüşleri*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden erişildi.
- Bahadır, E. ve Kahveci, G. (2020). Öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeyleri ile okul müdürlerinin toksik liderlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 858–879. doi:10.17679/inuefd.526845
- Bandura, A. (1990). Self-regulation of motivation through anticipatory and self-reactive mechanisms. R. Dienstbier (Ed.), *Perspectives on motivation* içinde (ss. 69–105). Lincoln: University of Nebraska Press.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Freeman and Company. New York: Freeman and Company. doi:10.1177/0032885512472964
- Barton, K. C. (2006). *Research methods in social studies education: Contemporary issues and perspectives*. Greenwich: Information Age Publishing.
- Bouckenooghe, D., Zafar, A. and Raja, U. (2015). How ethical leadership shapes employees' job performance: The mediating roles of goal congruence and psychological capital. *Journal of Business Ethics*, 129(2), 251–264. doi:10.1007/s10551-014-2162-3
- Büyüköze, H. ve Kavak, Y. (2017). Algılanan örgütsel destek ve pozitif psikolojik sermaye ilişkisi: Lise öğretmenleri örneğinde bir inceleme. *Educational Administration: Theory and Practice*, 23(1), 1–32. doi:10.14527/kuey.2017.001
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. ve Çakmak, E. K. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (29.Basım.). Ankara: Pegem Akademi. doi:10.14527/9789944919289
- Chen, X., Zeng, G., Chang, E. C. and Cheung, H. Y. (2019). What are the potential predictors of psychological capital for chinese primary school teachers? *Frontiers in Education*, 4(June). doi:10.3389/educ.2019.00050
- Çakmak, M. S. ve Arabacı, İ. B. (2017). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının iş doyumları ve örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62), 890–909. <http://dergipark.gov.tr/esosder> adresinden erişildi.
- Çetin, M. ve Tanoba, T. (2020). Okullarda otantik liderlik ve psikolojik sermaye ilişkisi. *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 1(2), 8-19.
- Çizel, R. ve Aşkun, V. (2023). Psikolojik sermayenin incelenmesi ve sentezi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 13, 91–122. doi:10.13114/mjh.2023.595
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry research design: Choosing among five approaches*. Colifornia: Sage
- Delhey, J., Hess, S., Boehnke, K., Deutsch, F., Eichhorn, J., Kühnen, U. and Welzel, C. (2023). Life satisfaction during the COVID-19 Pandemic: The role of human, economic, social, and psychological capital. *Journal of Happiness Studies*, 24(7), 2201–2222. doi:10.1007/s10902-023-00676-w
- Direkçi, B., Akbulut, S. ve Şimşek, B. (2020). Türkçe eğitimi alanında yapılan değerler eğitimi tezlerinin incelenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 12(2), 117–140.
- Efiltili, E. and Çoklar, A. N. (2019). Teachers' technostress levels as an indicator of their psychological capital levels. *Universal Journal of Educational Research*, 7(2), 413–421. doi:10.13189/ujer.2019.070214
- Erkmen, T. ve Esen, E. (2012). Psikolojik sermaye konusunda 2003-2011 yıllarında yapılan çalışmaların kategorik olarak incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 89–103.
- Erol, F. (2019). *Öğretmenlerin örgütsel destek algısının sosyal sorumluluk temelli liderlik üzerine etkisi: Pozitif psikolojik sermayenin aracılık rolü*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden erişildi.

- Ertürk, S. ve Koşar, S. (2023). Sosyal yapılandırmacılık konulu tezlerin betimsel içerik analizi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 130–143. doi:10.51725/etad.1248617
- Eser, İ. (2018). *Öğretmenlerin etik liderlik algısının işle bütünleşme ile olan ilişkisinde pozitif psikolojik sermayenin aracılık etkisi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden erişildi.
- Fernández-Valera, M. M. (2023). Psychological capital and job search: A systematic literature review and agenda for future research. *International Journal for Research in Vocational Education and Training*, 10(1), 68–89. doi:10.13152/IJRVET.10.1.4
- Fraenkel, Jack R., and Wallen, N. E. (2023). *How to design and evaluate research in education eleventh edition* (11.Edition.). New York: McGraw Hill.
- Fu, C.-S. (2014). An exploration of the relationship between psychological capital and the emotional labor of Taiwanese Preschool Teachers. *Journal of Studies in Social Sciences*, 7(2), 226–246. <http://infinitypress.info/index.php/jsss/article/view/717> adresinden erişildi.
- Gordani, Y. and Sadeghzadeh, M. (2023). Mindfulness and the mediating role of psychological capital in predicting the foreign language anxiety. *Journal of Psycholinguistic Research*, 52(5), 1785–1797. doi:10.1007/s10936-023-09938-3
- Goswami, M. and Goswami, A. K. (2023). A comprehensive examination of psychological capital research using bibliometric, TCCM and content analysis. *Benchmarking: An International Journal*, 30(5), 1588–1620. doi:10.1108/BIJ-10-2021-0586
- Gören, S. Ç. ve Özdemir, M. (2016). Politik beceri ve psikolojik sermaye arasındaki ilişkinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Hacettepe University Journal of Education*, 31(2), 333–345. doi:10.16986/huje.2016015699
- Gupta, R. (2016). A Study of psychological capital, job satisfaction and organizational climate in telecom sector: A Gender perspective. *Diviner*, 13(1), 1–13. <https://www.researchgate.net/publication/305724111> adresinden erişildi.
- Han, K. S. and Garg, P. (2018). Workplace democracy and psychological capital: A paradigm shift in workplace. *Management Research Review*, 41(9), 1088–1116. doi:10.1108/MRR-11-2016-0267
- Hite, B. C. (2015). *Positive psychological capital, need satisfaction, performance, and well-being in actors and stunt people*. Walden University. <https://pqdtopen.proquest.com/doc/1725903670.html?FMT=ABS> adresinden erişildi.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: Nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(1), 49–71.
- Kaya, A., Balay, R. ve Demirci, Z. (2014). Ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeylerinin incelenmesi (Şanlıurfa ili Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 47–68. doi:10.17755/esosder.81152
- Kaya, P. (2019). Türkiye’de denetim alanında yazılmış olan doktora tezlerinin değerlendirilmesi (1995-2018). *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi*, 9(2), 556–576.
- Kelekçi, H. ve Yılmaz, K. (2015). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeleri ile yeterlik inançları arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 992–1007. doi:10.17860/efd.96988
- Keser, S. ve Kocabaş, İ. (2014). İlköğretim okulu yöneticilerinin otantik liderlik ve psikolojik sermaye özelliklerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 20(1), 1–22. doi:10.14527/kuey.2014.001
- Korkmaz, E. V. ve ÇelİK, A. (2021). Pozitif psikolojik sermaye çalışmaları üzerine bir içerik analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35(3), 1189–1204. doi:doi.org/10.16951/atauniiibd.934028
- Koşar, D. (2018). Türkiye’deki örgütsel vatandaşlık davranışı konulu tezlerin incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi*, 38(2), 779–802. doi:doi.org/10.17152/gefad.382021
- Kozikoglu, I. ve Senemoglu, N. (2015). The content analysis of dissertations completed in the field of curriculum and instruction (2009-2014). *Eğitim ve Bilim*, 40(182), 29–41. doi:10.15390/EB.2015.4784
- Li, R., Che Hassan, N., and Saharuddin, N. (2023). Psychological capital related to academic outcomes among university students: A systematic literature review. *Psychology Research and Behavior Management*, 16(August), 3739–3763. doi:10.2147/PRBM.S421549

- Luthans, F. (2002). Positive organizational behavior: Developing and managing psychological strengths. *Academy of Management Executive*, 16(1), 57–72.
- Luthans, F. (2015). Positive organizational behavior and psychological capital. F. Luthans (Ed.), *Organizational behavior: An evidence-based approach* içinde (13th. Ed., ss. 1–476). U.S.: Information Age Publishing.
- Luthans, F., Avey, J. B., Avolio, B. J., Norman, S. M., and Combs, G. M. (2006). Psychological capital development: Toward a micro-intervention. *Journal of Organizational Behavior*, 27(3), 387–393. doi:10.1002/job.373
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B., and Norman, S. M. (2007). Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel Psychology*, 60(1), 541–572.
- Luthans, F. and Youssef-Morgan, C. M. (2017). Psychological capital: An evidence-based positive approach. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 4(January), 339–366. doi:10.1146/annurev-orgpsych-032516-113324
- Luthans, F. and Youssef, C. M. (2007). Emerging positive organizational behavior. *Journal of Management*, 33(3), 321–349. doi:10.1177/0149206307300814
- Luthans, F., Youssef, C. M., and Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital : Developing the human*. New York: Oxford University Press.
- McKenny, A. F., Short, J. C., and Payne, G. T. (2013). Using computer-aided text analysis to elevate constructs: An illustration using psychological capital. *Organizational Research Methods*, 16(1), 152–184. doi:10.1177/1094428112459910
- Mohanty, N. and Kolhe, S. M. (2016). Understanding psychological capital: Research perspectives. *Indian Journal of Positive Psychology*, 7(4), 485–494.
- Norman, S. M., Avey, J. B., Nimnicht, J. L., and Pigeon, N. G. (2010). The interactive effects of psychological capital and organizational identity on employee organizational citizenship and deviance behaviors. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 17(4), 380–391. doi:10.1177/1548051809353764
- Ocak, M. and Yetim, Ü. (2021). Psychological capital and burnout relationship of employees in Turkey : A Meta-analysis. *Turkish Studies Social Sciences*, 16(4), 1579–1599.
- Omay, T. ve Özkan, O. S. (2019). Psikolojik sermayenin bireysel performans üzerindeki etkisinde birey-örgüt uyumunun aracılık rolü: Vakıf üniversitelerindeki öğretim üyelerine yönelik bir araştırma. *İşletme araştırmaları Dergisi urnal of Business Research - Turk*, 11(2), 743–757. doi:10.20491/isarder.2019.633
- Özkal, N. (2020). Eğitim programları ve öğretim alanında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi: 2015-2019. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(15), 3415–3442. doi:10.26466/opus
- Özkan, O. S., Omay, T. ve Akyüz, A. G. (2019). Psikolojik sermaye, bireysel performans ve birey-örgüt uyumu: Bir literatür taraması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 113–126.
- Seligman, M. E. P. and Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology. *American Psychological Association*, 55(1), 5–14. doi:10.1037//0003-066X.55.1.5
- Sever, I. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi konusunda yazılan doktora tezlerinin incelenmesi: Bir içerik analizi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(32), 601–624. doi:10.35675/befdergi.801635
- Sezgin, F. and Sönmez, E. (2018). Systematic investigation of organizational culture and climate studies : A content analysis. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 19(1), 257–275. doi:10.17679/inuefd.330928
- Singh R. N. and Singh Pratibha. (2021). Job satisfaction among employees of U.P. state electricity board as affected by their organizational hierarchies. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 47–65. <https://0310513je-y-https-eds-p-ebsohost-com.pirireis.proxy.deepknowledge.io/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=ae09af0f-afd7-42db-b672-2a339547466a%40redis adresinden erişildi>.
- Snyder, C. R., Irving, L. M., and Anderson, J. R. (1991). Hope and health. D. R. Forsyth (Ed.), *Handbook of social and clinical psychology: The health perspective* içinde (ss. 285–305). Elmsfor: Pergamon.
- Song, R. and Song, L. (2024). The relation between psychological capital and depression: A meta-

- analysis. *Current Psychology*, (85). doi:10.1007/s12144-024-05626-0
- Stajkovic, A. D. and Luthans, F. (1998). Self-efficacy and work-related performance: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 124(2), 240–261.
- Şahin, G. (2020). *Öğretmenlerin kişilik özellikleri ile atılghlıkları arasındaki ilişkide pozitif psikolojik sermayelerinin aracı rolü* (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden erişildi.
- Takma, Ç. ve Atıl, H. (2006). Bootstrap metodu ve uygulaması üzerine bir çalışma 2. güven aralıkları, hipotez testi ve regresyon analizinde bootstrap metodu. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(2), 63–72.
- Tavşancıl, E., Çokluk, Ö., Gözen Çıtak, G., Yalçın Yıldırım, Ö., Bilican, S., Büyükturan, B., ... Özmen, D. T. (2010). *Eğitim bilimlerinde enstitülerinde tamamlanmış lisansüstü tezlerin incelenmesi (200-2008)*. Ankara.
- Tösten, R., Arslantaş, H. İ. ve Şahin, G. (2019). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerinin çalışmaya tutkunlukları üzerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(3), 1073–1079. doi:10.24106/kefdergi.2575
- Wang, J., Bu, L., Li, Y., Song, J., and Li, N. (2021). The mediating effect of academic engagement between psychological capital and academic burnout among nursing students during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional study. *Nurse education today*, 102(April), 104938. doi:10.1016/j.nedt.2021.104938
- Yıldıran, Ç. (2020). *İngilizce öğretmenlerinin pozitif sermayeleri ile öğrencilerin ingilizce dersine yönelik tutumları ve kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden erişildi.
- Yılmaz, V. ve İlhan Dalbudak, Z. (2018). Aracı değişkenin etkisinin incelenmesi: Yüksek hızlı tren işletmeciliği üzerine bir uygulama. *International Journal of Management Economics and Business*, 14(2), 517–534. doi:10.17130/ijmeb.2018239946
- Yuan, Z., Zhang, X., Wang, F., Jin, M., Teng, M., He, H., and Wang, J. (2023). Levels of psychological capital among nurses: A systematic review and meta-analysis. *International Nursing Review*, 70(1), 89–96. doi:10.1111/inr.12803
- Zewude, G. T. and Hercz, M. (2021). Psychological capital and teacher well-being: The mediation role of coping with stress. *European Journal of Educational Research*, 10(3), 1227–1245.
- Zhu, Z., Sang, B., Chen, W., and Liu, J. (2022). Coping style mediates the relationship between psychological capital and depression among senior high school students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 50(3), 112–122. doi:10.2224/sbp.11224

Etik Beyan: “Psikolojik Sermaye Konulu Doktora Tezlerinin Sistematik İncelemesi: Bir İçerik Analizi Çalışması” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve etik kurul izni gerektirmeyen bir çalışmadır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi Yayın Kurulu’nun hiçbir sorumluluğunun olmadığını, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğunu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.